

Zadání pro výběrový kurz mezinárodního práva veřejného
Ak. r. 2004-2005
PVP – Aktuální problémy mezinárodního práva veřejného
Seminář č. 2

V roce 1933 Stálý soud mezinárodní spravedlnosti uznal právní titul Dánska k celému ostrovu Grónsko. Grónsko se stalo nedílnou součástí Dánska 5. června 1953 (do té doby bylo kolonií) a dánské právo je od té doby platné pro celý ostrov. V roce 1979 byla na území Grónska zavedena samospráva, která přinesla rozsáhlou autonomii. Na území Grónska žije národ Inuitů. Severní oblast zvanou Uummannaq v Thule obývají „od nepaměti“ tzv. Inughitové. Jedná se o polonómády, jejichž kočování je určováno ročním obdobím, pevná sídliště mají pouze za dlouhých polárních nocí. Oblast Uummannaq v Thule dlouho nebyla kolonizována, jedním z důvodů byla také ten, že územní titul Dánska nebyl vyřešen.

V roce 1951 byla uzavřena dvoustranná smlouva mezi Dánskem a USA o obraně¹, podle které měla být postavena zařízení Spojených států na určitých místech v Grónsku. Oblast Thule se jevila jako vhodné místo pro postavení letecké základny a radarová zařízení. Podle článku VI. smlouvy „mělo být vyvinuto veškeré úsilí k tomu, aby nedošlo ke kontaktu personálu Spojených států s místním obyvatelstvem. Stavba základny začala v březnu 1951 a brzy byla uvedena do provozu. To mělo přímý vliv na zhoršení podmínek pro lov. Když v roce 1953 začaly Spojené státy rozvíjet plány na vytvoření protiletadlových zbraní v blízkém okolí Uummannaq, dánské orgány nařídily okamžité přemístění Inughitů.

Jako kompenzace bylo Inughitům nabídnuto moderní ubytování cca 120 km na sever, především v oblasti Qaanaaq. Dánské orgány nikdy nereagovaly na následnou žádost přesídlených obyvatel o další kompenzaci za ztráty způsobené zhoršením loveckých podmínek.

Inughitové se rozhodli vznést své požadavky před soud. Jejich požadavky se týkaly především těchto bodů:

- 1) Inughitové měli právo žít v sídlišti Uummannaq a užívat jeho půdu
- 2) měli právo lovit po celém území okresu Thule
- 3) tzv. kmen Thule má právo na kompenzaci za zasahování do jejich práv od roku 1953
- 4) každý jednotlivec má právo na kompenzaci

Soud (Eastern High Court) ve svém rozsudku z 20.8. 1999 rozhodl, že letecká základna v Thule byla postavena na základě smlouvy o obraně z roku 1951 a proběhla tudíž v souladu s dánským právem.

Soud odmítl požadavek 1) a 2), potvrdil však požadavek 3) a 4) a přiznal kmenu kompenzaci, nikoli však na základě Úmluvy MOP 169² (dále jen Úmluva) článku 16 (5), ale na základě inkorporace dánských mezinárodních závazků do dánského práva podle zákona z roku 1925, o správě Grónska a příslibu, který učinila dánská vláda vůči Generálnímu tajemníkovi OSN, před rokem 1954, kdy bylo Grónsko spravováno jako nesamosprávné území. Takováto kompenzace byla velmi skromná a žalobci se odvolali k Nejvyššímu soudu.

Soud 1. stupně nicméně uznal, že Inughitové spadají pod osobní rámce aplikace Úmluvy jakožto samostatný subjekt odlišný od Inuitů žijících na jihu země.

Podle článku 1 (1) Úmluvy jsou za původní národ považovány:

„Národy v nezávislých státech, které jsou považovány za původní na základě odvození svého

¹ Agreement Concerning the Defence of Greenland, U.S.-Den., Apr. 27, 1951, 2 UST 1485,94 UNTS 35

² Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 169 z 27.6. 1989, o původním, kmenovém a polokmenovém obyvatelstvu, pro Dánsko závazná od 22.2. 1997

původu od národů, které obývaly zemi nebo geografický region, do něhož daná země náleží, v době dobytí nebo kolonizace nebo vytvoření současných státních hranic a kteří si, bez ohledu na jejich právní status, udrželi některé nebo všechny své společenské, hospodářské, kulturní a politické instituce.“

Za kmenové či polokmenové pak Úmluva považuje:

„Národy, jejichž společenské, kulturní a ekonomické poměry jsou odlišné od ostatních složek obyvatelstva státu, a jejichž status je zcela nebo částečně upraven jejich vlastními obyčejí, tradicemi nebo zvláštními zákony či předpisy.“

V roce 2003 Nejvyšší soud potvrdil rozhodnutí Vrchního soudu, posoudil však odlišně pasivní rámec osobní aplikace:

„ Na základě celkového posouzení všech dostupných důkazů Nejvyšší soud shledává, že obyvatelstvo z okresu Thule vykazuje stejné znaky jako ostatní obyvatelstvo Grónska a neliší se v žádných aspektech, které by byly relevantní. Nejvyšší soud tudíž shledává, že tzv. kmen Thule si neuchovává své vlastní sociální, ekonomické, kulturní a politické instituce a nevytváří tudíž samostatný původní národ.“³

Toto rozhodnutí je v souladu s prohlášením učiněným Dánskou vládou ve spojitosti s ratifikací Úmluvy ILO 169. Podle tohoto prohlášení má Dánsko pouze jeden původní národ , a to původní národ žijící v Grónsku.

Ke stejnému závěru dospěl i orgán MOP:

„neexistuje opodstatnění pro to, aby obyvatelé Uummannaq byli považováni za samostatný a odlišný národ od ostatních obyvatel Grónska a půda tradičně obývaná Imuity sestává z celého území Grónska.“⁴

Otázky:

1. Podle jakých kritérií se posuzuje původní národ
2. Jaký je rozdíl mezi původním národem a menšinou
 - a) definice menšiny - kde najdeme definici, jak definujeme menšinu
 - b) jaká je definice definice původního národa
3. Existuje nějaký rozdíl v tom, jaká práva má menšina a jaká původní národ?
4. Posuďte, zda je možné považovat Inughuity za původní národ
5. Jaká práva by měli jako původní národ ve vztahu k území, ze kterého byli přesídleni, popř. jaké další nároky pro ně vyplývají

Literatura:

American Journal of International Law, 3/2004, International Decisions, p. 572-578
Tomisová, M.: Sámové - původní národ nebo menšina?, Právník, 11/2004, s. 1133-1141

³ „Based on an overall assessment of the available evidence, the Supreme court finds that, for all practical purposes, the population in the Thule District shares the same conditions as the rest of the Greenlandic people and does not differ from it in any other relevant aspects. The Supreme court therefore finds that the Thule Tribe does not retain some of or all their own social, economic, cultural or political institutions and therefore the Thule Tribe is not a distinct indigenous people.“

⁴ („there is no basis for considering the inhabitants of the Uummannaq community to be „a people“ separate and different from other Greenlanders“ and that the land traditionally occupied by the Inuit people has been identified and consists of the entire territory of Greenland.)

Mezinárodní dokumenty:

Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 169 z roku 1989

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, čl. 27

Internetové servery:

www.iwgia.org